

Opdrachtgever

Orion Projectontwikkeling B.V.

Dhr. H.C.F.M. (Huub) Mols / Dhr. F.J.M. (Frans) van Empel
Dunsedijk 5
5094 BA Lage Mierde

T 0031 (0)13 509 35 30
M 0031 (0)6 28211300
F 0031 (0)13 509 35 31

Onderzoek & ontwerp
Jan Doms - LEF stadsdynamica
T 0031 6 5355536

Opgave drijvend restaurant Piushaven

Verkennde studie ontwikkeling en ontwerp van drijvend restaurant (en cultuurfunctie) in de Piushaven, onderdeel van de zgn. kanaalzone Tilburg

Orion

De kernactiviteit van Orion behelst de ontwikkeling van projecten op het gebied van woningbouw, dienstverlening en bedrijvigheid in stedelijke en landschappelijke omgevingen.

In Tilburg gaf Orion onder andere acte de présence door de ontwikkeling van het appartementencomplex met winkelfuncties in de plint hoek Piusstraat en Jan Aerte straat. Bijzonderheid is hier onder andere de realisatie van de 1e autolift in Tilburg.

Orion doet meer bijzondere projecten. Zo realiseerde Orion landgoed 'T Lot in Moergestel in sterke relatie met natuurontwikkeling (rood voor groen regeling).

Piushaven verrijkt met drijvend restaurant

De komst van de drijvende kapsalon Hardy's (ontwerp: Peter van Hoogmoed) heeft Orion geïnspireerd tot nadenken over welke bijzondere bijdrage te leveren zou zijn aan de opbouw en verlevendiging van het gebied Piushaven.

Spontaan ontstond het idee voor een drijvend restaurant. Immers, als het gebied zich ontwikkelt langs de lijnen van de visie die voor het gebied is neergelegd, dan valt te verwachten dat bewoners en bezoekers behoefte hebben aan gastvrij onthaal in de sfeer van de haven.

Door toevoeging van een culturele context, bijvoorbeeld in de vorm van een 'beeldentuin' kan extra aantrekkingskracht worden uitgeoefend.

Opdracht ontwerpconcept drijvend restaurant

Naar aanleiding van de eerste bespreking van het idee voor de realisatie van een drijvend restaurant annex 'beeldentuin' heeft Ludo Hermans, stedenbouw gemeente Tilburg, de introductie gemaakt met Jan Doms - LEF stadsdynamica, bureau voor ruimtelijk ontwerp en onderzoek. Deze heeft in opdracht van Orion projectontwikkeling een ontwerpconcept vervaardigd.

LEF stadsdynamica

Jan Doms richtte in 2001 het bureau voor ruimtelijk ontwerp en onderzoek LEF stadsdynamica op. Vanuit een cultuurplanologische benaderingswijze realiseerde LEF inmiddels een groot aantal concepten en architectonische en stedenbouwkundige ontwerpen voor opdrachtgevers in de publieke en private sector in Nederland en daarbuiten. (www.lefdynamics.nl)

Referenties voor het ontwerpconcept

De Piushaven Tilburg is al geruime tijd onderwerp van herwaardering, mede dankzij de belangeloze inzet van burgers (o.a. Marivin / publicaties: Kanaal op het Zand / Piushaven - levende have) die zich betrokken weten bij dit 'watermonument'. Vanaf de bouw 1921-1923 vervulde de Piushaven als uitloop van het Wilhelminakanaal een belangrijke economische functie voor aan- en afvoer en overslag van goederen.

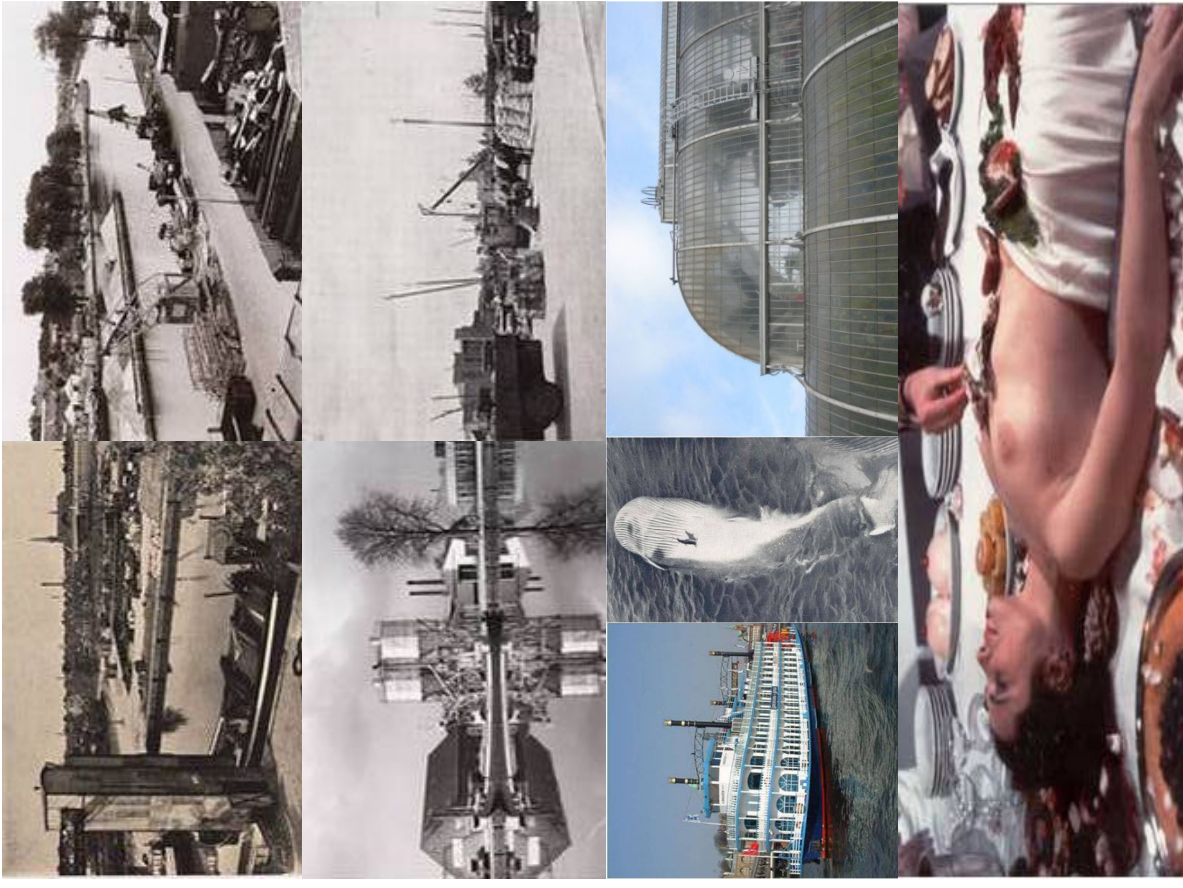
Nadat de bedrijvigheid rondom de haven tot nihil was terug gelopen, verloor Tilburg van lieverlee de interesse in het unieke karakter van dit stedelijke lichaam. Dat uitte zich bijvoorbeeld in het verdwijnen van typische havenattributen zoals hijskranen, zuigers, silo's e.d. en in de demping van een van de twee bassins ten behoeve van woningbouw.

Een bekend gegeven op het water zijn de drijvende partyboten. In Europa zijn de 'Dampfers' op de Elbe ter hoogte van Dresden een goed en aansprekend voorbeeld daarvan. Bijzonder aantrekkelijk zijn de rivierboten (met waterrad aangedreven) op de Mississippi in America. Het kenmerk daarvan is de vorm gebaseerd op de historische scheepsbouw, meerdere dekken op elkaar gestapeld en een kleurrijke versiering.

Water heeft altijd de fantasie geprikkeld. Geen verhaal zo bekend als Jonas en de walvis.

Restaurantformule

Een goed restaurant drijft op de aantrekkelijkheid van de formule, de ambiance en de gastvrijheid en uitstraling van de mensen die de bediening voor hun rekening nemen. Men zegt wel dat een goede kastlijn goede klanten aantrekt. In Tilburg is zeker behoefte aan wat meer bijzondere concepten voor verblijf en vertier. Voor het welslagen van een drijvend restaurant dat aan die behoefte tegemoet komt, is het zaak het 'onconventionele' gepaard te laten gaan met Brabantse gemoedelijkheid en Bourgondische gastvrijheid.

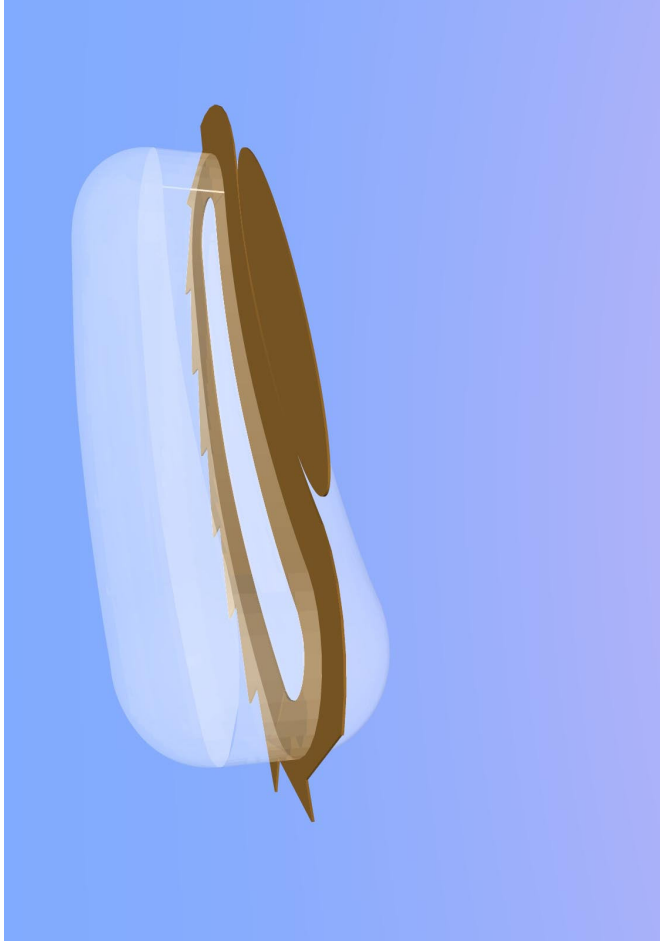
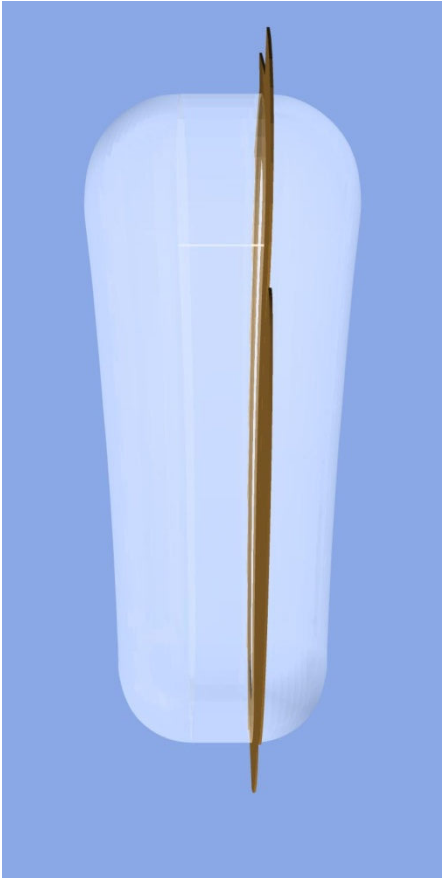

Het ontwerpconcept

Het drijvende restaurant heeft de vorm van een 'boon' die in het water drijft, omgeven door een 'schil' die 'uitwaaiert'. Dat is gedaan om het aanleggen van het restaurant flexibel te maken. Afwisselend aanmeren van de kopse zijde, langse zijde of op driekwart behoort tot de mogelijkheden. De vlonders voor terras (zuid) en aanleg van (plezier)vaartuigen (noord)ondersteunen dat principe.

De opbouw van het restaurant is als volgt:

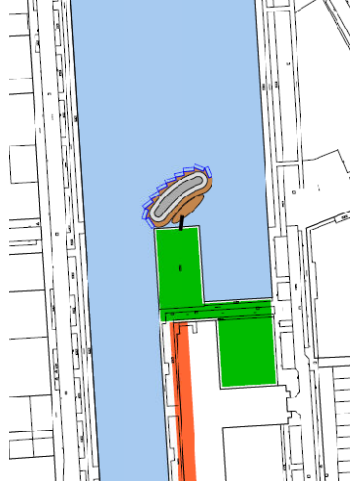
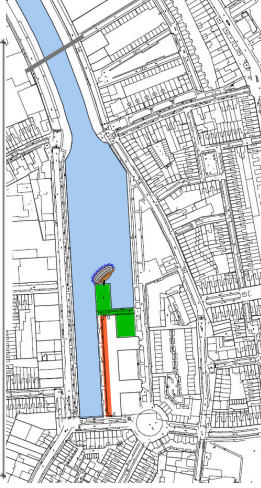
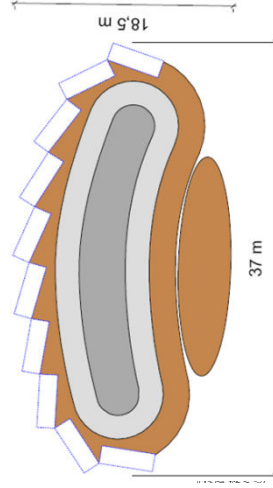
- Onder de waterlijn: keuken
- Op de waterlijn: bar | restaurant | terras
- Etage: zonnedeck | bodega bij nacht

Maatvoering en locatievoorstel

Het oppervlak van het restaurant inclusief terrassen en aanlegvlonder is in het concept bepaald op 37 x 18,5 mtr.

Het voorstel is om het restaurant te situeren op de kop van de middenpier tussen de twee oorspronkelijke bassins in.

Materialisatie

De haven is historisch verbonden met het tijdperk van de industrialisatie. In het ontwerpconcept wordt om die reden uitgegaan van scheepsbouwtechniek onder de waterlijn en conventionele staalconstructie techniek vanaf de waterlijn die refereert aan de architectuur van Paxton (Crystal Palace). De toepassing van de combinatie staal en glas levert een sterke relatie op met het water en met de omgeving.

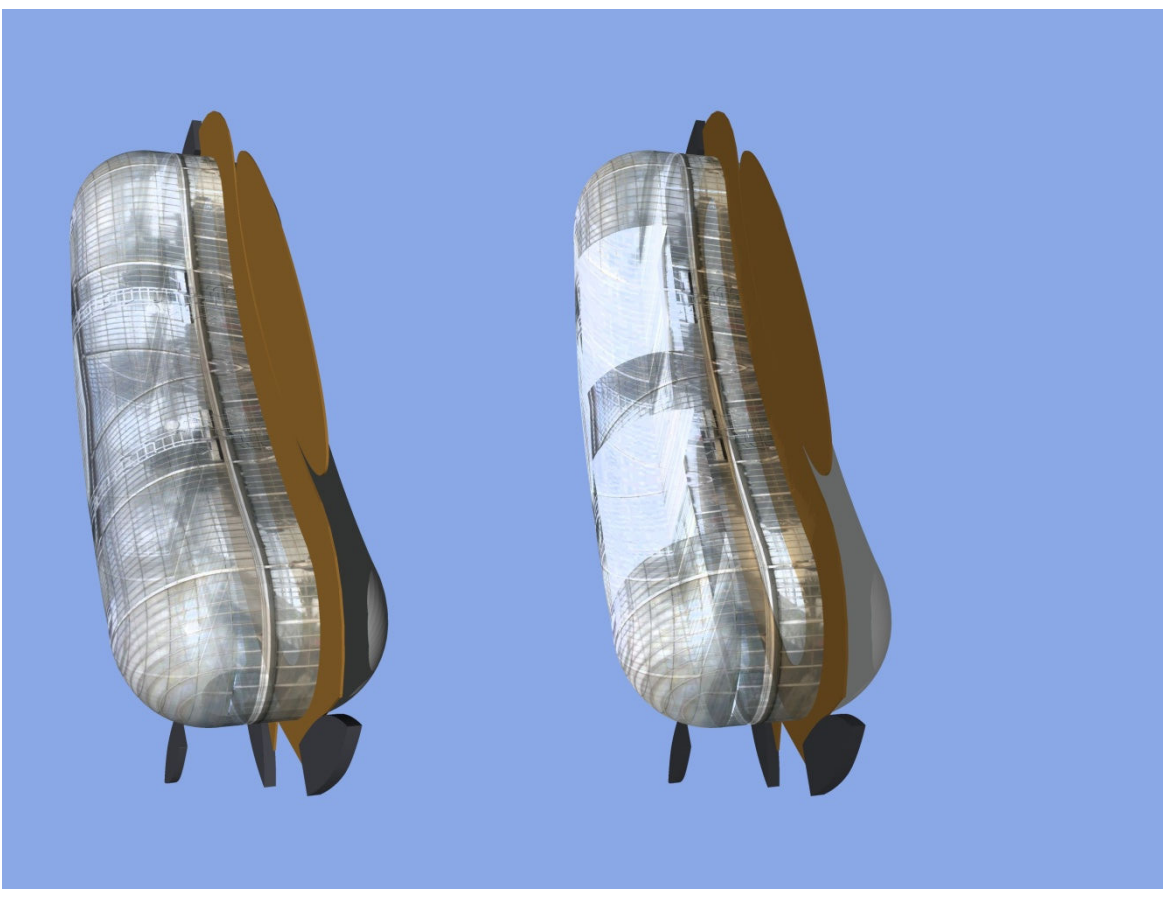
De vlonders (terras en aanleg van bootjes) zijn van hout gedacht, bevestigd op drijvers.

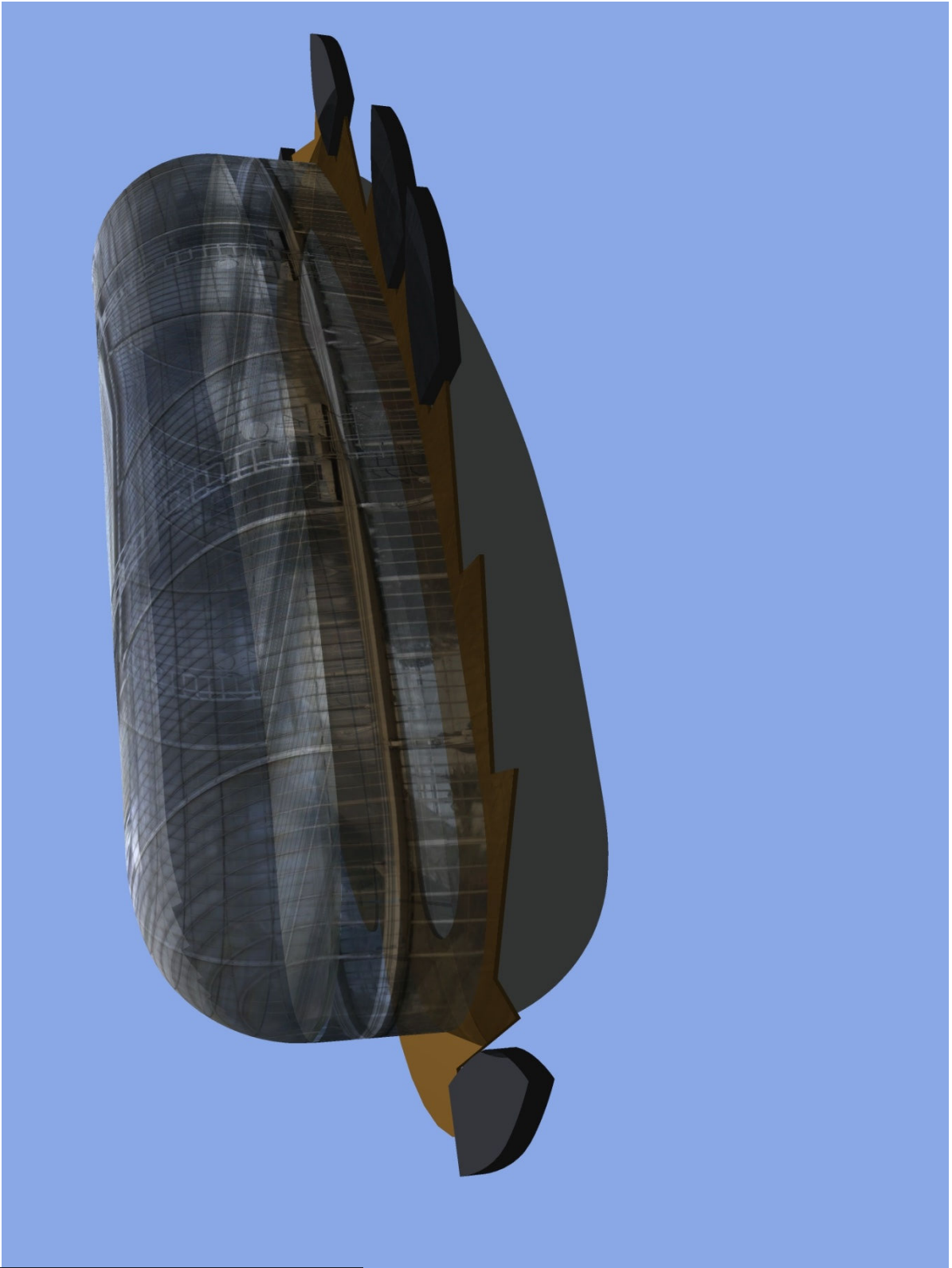
Dag- en nachtbeeld

Voor het aanzien van de haven is het van groot belang dat zowel het beeld van het restaurant overdag als het beeld tijdens de nacht een aantrekkelijke uitstraling heeft.

Flexibel dak

Nederland heeft een wisselvallig klimaat. Om ten volle van de zon en de zomernachten te kunnen genieten is het kunnen openen van het dak van essentieel belang. In gesloten toestand moet het verblijf aangenaam zijn tijdens wind, regen en winterse buien.

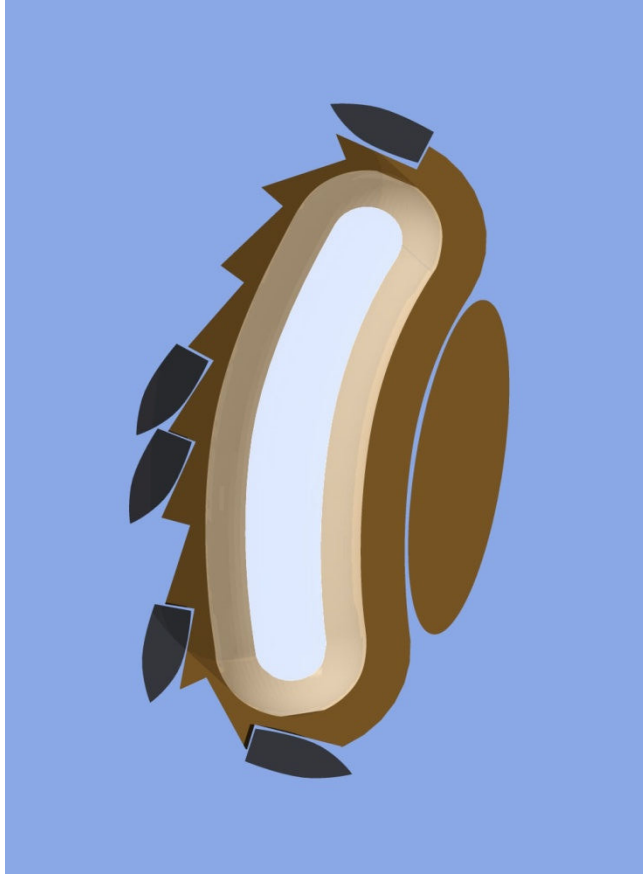

‘Beeldentuin’ – spelevaren

In de gedachte van Orion is het scheppen van een culturele context voor het goed functioneren van het restaurant van belang. In het kader van het ontwerpconcept is het idee geopperd om in directe relatie tot het restaurant het spelevaren te introduceren.

Het zou bijvoorbeeld mogelijk zijn om kleine vaartuigen te laten ontwerpen door kunstenaars waarmee bezoekers uit spelevaren kunnen gaan. Voor de inwendige mens een picknickmand (gevuld door het restaurant) meenemen voor onderweg als er ergens langs de oevers van de haven, de zwaai kom of het kanaal wordt aangemeerd.

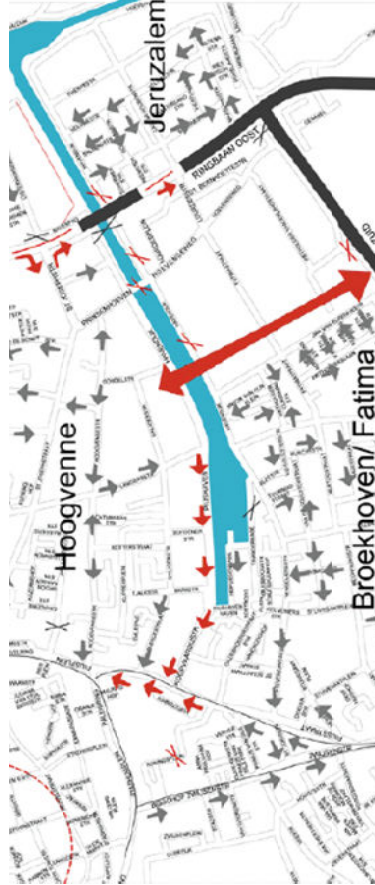
Culturele context

Het havenpark met de historische boten, de haven en de oevers van het kanaal, bieden een goede gelegenheid voor (eventueel grootschalige) programmering van kunst en cultuur. De mogelijkheid om Moerenburg daarbij te betrekken, maken het totale gebied tot een uniek landschappelijk element dat de stad in een groot gebaar tot aan het centrum nadert.

Visuele en stedenbouwkundige context

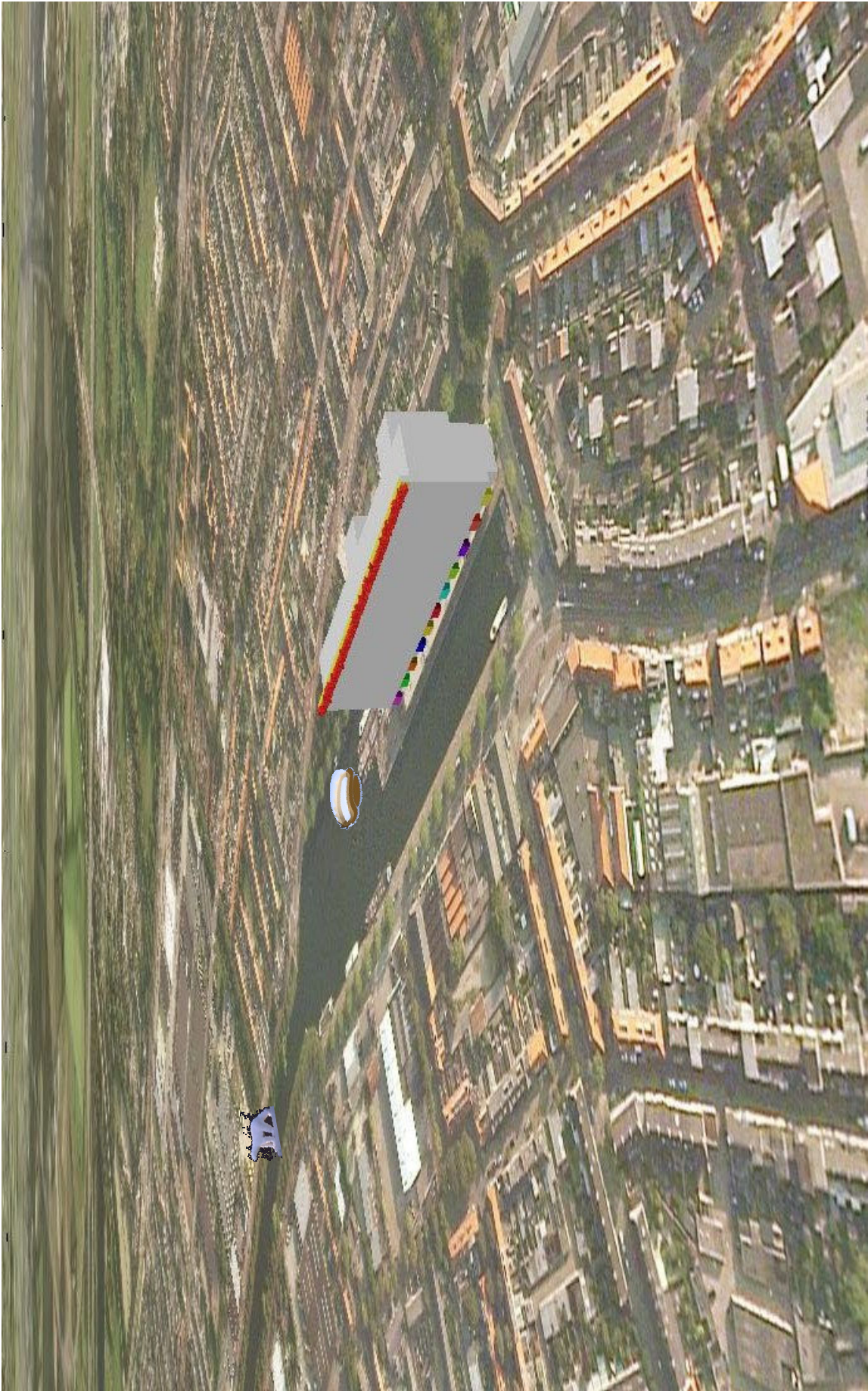
Op de middenpier bevindt zich een flatgebouw met een minder dan bescheiden uitstraling. Het is het eerste beeld dat opdoemt als men vanuit de binnenstad door de Koopvaardijstraat de Pijshaven nadert. Het aanzicht van dit gebouw zou met additionele ingrepen (lichtkrant op daklijn / kijkdozen in de plint) meer uitnodigend en van stedelijke betekenis kunnen worden gemaakt.

Inmiddels is de ambitie naar voren gekomen om van de beoogde nieuwe brug een monumentaal en verbeeldend ruimtelijk element te maken. Dat houdt in dat het drijvende restaurant als beëlpelend element een visuele schakel wordt tussen het centrum en de nieuwe brug in, bij voorkeur gearticuleerd door een upgrading van het flatgebouw.

Culturele kaart Tilburg

Noodzakelijke voorwaarden voor de investering in drijvend restaurant Piushaven

Om op een verantwoorde manier te kunnen investeren is meer nodig dan een goed concept en ontwerp alleen. De risico's moeten binnen de grenzen blijven van het redelijke.

Een aantal voorwaarden zijn daarvoor noodzakelijk. Voor een belangrijk gedeelte speelt daarin de overheid een doorslaggevende rol. Orion heeft op een compacte manier de voorwaarden geformuleerd waaraan voldaan moet worden om daadwerkelijk de investering met goede vooruitzichten te kunnen doen. Deze luiden als volgt:

- attractieve openbare ruimte
- veilige omgeving
- goede ligplaats op duurzame contractbasis
- garantie adequate nutsvoorzieningen
- garanties voor mobiliteit
- realisatie parallel aan realisatie van de nieuwe brug | opening 2011
- vooruitzicht planrealisatie voor hele gebied
- hoogwaardige aansluiting Piushaven op het stadshart van Tilburg

Colofon

Ontwerpen & onderzoek: LEF stadsdynamica | © Jan Doms

Fotografie, lay-out, culturele kaart Tilburg: Jan Doms

Visualisaties: Ir. Philip van Boxtel

Bronnen: gemeentearchief Tilburg | publicaties plannen Piushaven | e.a.

Met dank aan: Ludo Hermans, afd. Stedenbouw Tilburg

LEF stadsdynamica

Hogeschoulaan 231

5037 GC Tilburg

T 0031 13 5903765 | M 0031 6 53535536

E jandoms@lef-dynamics.nl | U www.lef-dynamics.nl